

Lopend Vuur

blad voor onverhard wandelen

jaargang 21 • nummer 3 • december 2015 • prijs € 2,50

In dit nummer o.a.

- Een routewijziging: een lang traject
- Van Dieren naar Rozendaal
- Van Schin op Geul naar Noorbeek

Van de redactie

Er is bij dit tijdschrift een los blad toegevoegd met de oproep van de penningmeester om de contributie voor 2016 over te maken (o.a. uit kosten overwegingen sturen we geen acceptgiro's mee: we steunen liever van dit geld de bouw van bruggetjes of overstapjes!). Hopelijk blijf je ons trouw in 2016 omdat je achter het werk staat van TeVoet of ons blad met wandelsuggesties wilt blijven ontvangen.

In dit nummer weer artikelen over activiteiten van TeVoet waaruit een omleg-

ging van een route en een wandelbrug zijn voortgekomen. Daarnaast mooie wandelsuggesties o.a. over Zeeuws Vlaanderen, Drenthe en Limburg. Nu maar uitkijken naar een mooie winter voor de wandelaar.

Heb je suggesties en ideeën voor artikelen in het blad, laat het ons weten, zodat het een blad is voor en door leden van TeVoet.

Veel lees- en wandelplezier gewenst!

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt drie keer per jaar.

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden;
- voor behoud en herstel cultuurhistorische paden.

Ons motto, 'onverhard van dorp tot dorp'. Meer informatie op www.tevoet.nl. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelnet.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,00 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie

Redactie Lopend Vuur

Redactieadres: Koningin Emmastraat 51, 4205 BL Gorinchem, tel 0183 622300, redactielopendvuur@tevoet.nl
Ledenadministratie
Voor verhuizingen, aanmelden nieuwe leden: Ledenadministratie TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, ledenadministratie@tevoet.nl
Marijke van Steenis
bankrekening NL49 INGB 0000 3726 85 van TeVoet
KvK nummer 40517799

Secretariaat

Secretariaat TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, info@tevoet.nl

Contactpersonen in de regio

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio

- Groningen: [groningen@tevoet.nl](mailto: groningen@tevoet.nl)
- Drenthe: drenthe@tevoet.nl
- Friesland: Ben Rutten, Frittemaleane 16, 8604 XB Sneek, tel. 06-22830730, friesland@tevoet.nl
- Flevoland: Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord, tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl
- Utrecht: Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, tel. 030-2730658, [utrecht@tevoet.nl](mailto: utrecht@tevoet.nl)
- Noord-Holland: Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam, tel. 020-6155502, [noord-holland@tevoet.nl](mailto: noord-holland@tevoet.nl)
- Gelderland: Nico Vlasveld, Evenwijnlaan 11, 6816 RC Arnhem, tel. 026-4457852, mobiel 06-12534316, gelderland@tevoet.nl
- Zuid-Holland: Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht, tel. 0182-501483, [zuid-holland@tevoet.nl](mailto: zuid-holland@tevoet.nl)
- Zeeland: [zeeland@tevoet.nl](mailto: zeeland@tevoet.nl)

- Brabant: Harry Benschop, Loveren 33, 5111 TA Baarle Nassau, tel. 013-5902960 [noord-brabant@tevoet.nl](mailto: noord-brabant@tevoet.nl)
- Limburg: Diny van Faassen, Ravensbosstraat 23, 6336 XG Arensgenhout, tel. 06-51717810, [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)

Bestuur TeVoet

- Voorzitter: José Noijons ([voorzitter@tevoet.nl](mailto: voorzitter@tevoet.nl))
- Secretaris: Ineke Thierauf ([secretaris@tevoet.nl](mailto: secretaris@tevoet.nl))
- Penningmeester: Marja Schuurman ([penningmeester@tevoet.nl](mailto: penningmeester@tevoet.nl))
- Lid: Bertie Schonk ([lid@tevoet.nl](mailto: lid@tevoet.nl))

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Herman Amptmeijer, Harry Benschop, Bert van den Berg, Rien van den Berg, Peter Both, Jos van der Heide, Chris Louwerse, Jan Frederik Lubbers, Ineke Thierauf.

Vormgeving en opmaak: SMG-Groep Hasselt

Volgend nummer verschijnt in april 2016. Inleveren kopij vóór **1 maart 2016**.

Inhoud

jaargang 21 • nummer 3 • december 2015

Op de omslag

4

Een routewijziging: een lang traject

6

Van Dieren naar Rozendaal

20

Van Schin op Geul naar Noorbeek

5

Wandelroutenetwerk Utrecht-West grijpt net naast de prijs

8

Te voet naar de Deeneplaat

9

Digitale wandelrouteplanner voor Zuid Holland gelanceerd

10

Montfoort, een goed uitgangspunt voor wandelingen

12

Rondwandeling Oldenzaal, de Twentse bergen

14

Inwandeling variant Grenslandpad

16

Rondwandeling Rolde

18

Een kloeken dagmarsch

19

Tjilp-tjilp en woef-woef

22

Struinen langs Groninger Aa's in Westerwolde

23

Zeesluis weer opengesteld

24

Activiteitenagenda

Verbetering Pelgrimspad: een lang traject succesvol afgesloten.

TeVoeters Bert en Michiel met de grondboor aan de gang

Al vele jaren houd ik voor Wandelnet een deel van het lange afstandspad Pelgrimspad bij. De route die ik bijhoud, loopt van Woudrichem naar Aalst. Bijhouden betekent tweemaal per jaar nalopen, witte en rode streepjes verven en stickers plakken. Maar ook nagaan of er verbeteringen van de route mogelijk zijn.

Gevaarlijke dijkweg

Vanaf de Waal loop je om Aalst te bereiken over de Meidijk, Leendertsdijk en Maasdijk. Alles over asfalt waarbij je, omdat de dijk nogal smal is, ook goed moet opletten op het overige verkeer, grote vrachtwagencombinaties die van of naar het kassengebied rond de Molenkampsweg gaan, tractoren met aanhangers enzoverder.

Bij een van mijn jaarlijkse controle rondes van de route zag ik vanaf de dijk dat er in het gebied De Waarden bordjes waren aangebracht van Staatsbosbeheer (SBB). Vlakbij Aalst kon je het gebied in, maar dat was de enige in- en uitgang. Samen met de padcoördinator Han van Hussen is er contact opgenomen met SBB en is er een afspraak gemaakt om samen het gebied te bekijken. Er zou een uitgang moeten komen aan de noordkant ter hoogte van het gemaal en aan de zuidkant bij de Machinedijk, zodat de wandelaars een doorgaande route kunnen lopen in het gebied. Bij de inspectietocht bleek dat SBB ook een oud dijke in bezit had parallel aan de dijk, net na het oversteken van de Van Heemstraweg. Ook hier wilde SBB toestemming voor verlenen. Zo zouden we op twee punten de wandelaars van de drukke dijken af kunnen krijgen en onverhard kunnen laten lopen.

De oude route van het Pelgrimspad

Om deze gebieden te bereiken, moet je wel steeds de dijk af, die in bezit is van het Waterschap Rivierenland. Dus een afspraak gemaakt met het Waterschap. Omdat we via de kortste weg over het terrein van het Waterschap gaan, wilde zij hieraan meewerken.

Maar een deel van het terrein is verpacht aan een boer. Daardoor kwam het verzoek van het Waterschap om contact op te nemen met de boer en hem de situatie voor te leggen. Daarom een afspraak gemaakt met de boer, die na een gesprek aan de keukentafel geen beletsel zag om wandelaars die het Pelgrimspad lopen, deze route te laten lopen.

Financiën

Er was echter nog een probleem. SBB kon de overstapjes niet financieren omdat zij ook moeten bezuinigen en de route alleen voor de Pelgrimspad wan-

delaars nuttig is. Het zal niet zo gauw voor een plaatselijk rondje worden gebruikt. Wandelnet heeft helaas door de teruggelopen subsidies van de overheid ook geen geld meer om de overstapjes te financieren.

Dus toen leek de omlegging niet door te gaan...

De vereniging TeVoet heeft goede contacten met de recreatiemaatschappij Uiterwaarde, ze zijn ook lid van onze vereniging.

Uiterwaarde is actief met recreatie in het rivierengebied, waar het gebied bij Aalst ook in valt. Ik heb daarom contact gezocht met hen en gevraagd of ze de overstapjes wilden financieren. In het gesprek met Uiterwaarde kwam een andere oplossing naar voren. Ze hebben een medewerker in dienst, die de verschillende wandel-/fiets/ruiterpaden onderhoudt qua bebording, paaltjes en overstapjes.

Als leden van TeVoet zouden meehelpen, zou de medewerker de verschillende overstapjes gaan plaatsen, waarbij het materiaal door Uiterwaarde ter beschikking zou worden gesteld.

Dus toen was alles rond om e.e.a. formeel te maken.

Bennie geeft er een goede klap op

Vergunningstraject

Helaas was de boswachter waarmee de contacten waren gelegd, inmiddels vertrokken bij SBB, zodat de situatie nogmaals doorgesproken moest worden. Er moest toen een overeenkomst recreatief medegebruik worden gesloten tussen Wandelnet en SBB en tussen het Waterschap Rivierenland en Wandelnet. SBB vroeg hier administratiekosten voor, die Wandelnet voor zijn rekening heeft genomen. Het Waterschap vroeg gedetailleerde informatie op, waar de overstapjes zouden komen, zodat deze in hun GIS systeem (Geografisch Informatie Systeem) konden worden opgenomen. Daardoor deze op kaartmateriaal ingetekend.

Nu nog uitvoeren

Nu de overeenkomsten waren gesloten, nam ik contact op met Uiterwaarde. Helaas was de medewerker heel druk met het eigen werk, zodat hij de komende maanden hier niet aan toe zou komen. We mochten wel het materiaal ophalen en het zelf aanbrengen, maar ja, we zijn qua werk materiaal niet zo goed voorzien, dus dat aanbod maar even in de wacht gezet als uiterste middel. Ook vrijwilligers van SBB waren bereid om zo nodig in te springen, het materiaal moest dan van Uiterwaarde in Kapel Avezaath naar Waardenburg worden gebracht om vandaar uit te opereren. Inmiddels was de 4e druk van het Pelgrimspad uitverkocht en werd er een 5e druk voorbereid, waarbij de copy in

oktober ingeleverd moest worden... Het zou toch heel jammer zijn als deze wijziging net niet meekon in de nieuwe uitgave. Gelukkig kon er op het nippertje een afspraak met Uiterwaarde worden gemaakt om in oktober de overstapjes te plaatsen. De medewerker van Uiterwaarde kwam ons ophalen met de werkbus en zo togen we naar de Maasdijk in Aalst. Drie leden van TeVoet hebben met de medewerker de zeven overstapjes geplaatst. Dat betekent een goede plek zoeken (waar je bijvoorbeeld een paal van de omheining kan vasthouden), met een grondboor gaten boren, palen erin slaan, plank erop schroeven. De werkbus van Uiterwaarde heeft gelukkig alle materialen voor deze klus, o.a. snelladers voor

boormachines! Af en toe stootten we op stenen of grind, zodat we deze soms met de hand aan het uitgraven waren. Na drie uur was de klus geklaard. Nu nog de routebeschrijving aanpassen en zodra de nieuwe uitgave van het Pelgrimspad boekje uitkomt de markering aanbrengen. Daarmee is een jarenlang lopend omleggingstraject afgesloten. Wandelaars bieden we een mooier en veiliger deeltraject aan. Alleen bij hoogwater zal dit deel van de Maasdijk nog moeten worden belopen, maar dat is in het algemeen slechts eenmaal per jaar als de Maas veel smeltwater aanvoert. Dank aan Bennie, Michiel, Bert en allen die aan deze wijziging van de route hebben bijgedragen!

Het dijkje waar de route op gaat lopen

Oproep: juridische ondersteuning gevraagd

Zoals in de Algemene Ledenvergadering 2015 ter sprake is gekomen, ontstaan er soms problemen voor wandelaars, zoals een plotseling afgesloten passage van een sluis. Dan zou juridische, publiekrechtelijke ondersteuning via TeVoet welkom zijn. Daarom: welke jurist onder de onze leden wil zijn of haar kennis inzetten voor regionale wandelbelangen? Graag melden bij de voorzitter José Noijons op het adres: voorzitter@tevoet.nl

Wandelroutenetwerk Utrecht-West grijpt net naast de prijs

TeVoet Utrecht mocht een pitch (een kort enthousiasmerend praatje) houden voor de prijs van het beste project van het Europese subsidie traject Leader 2008 – 2015 Weide Veenweide. Het wandelroutenetwerk Utrecht-West waar TeVoet Utrecht veel aan heeft bijgedragen, was 1 van de 6 genomineerde projecten. De jury motivatie voor de nominatie: Wandelroutenetwerk Utrecht-West vanwege de unieke gezamenlijke aanpak, de regionale uitstraling en de enorme inzet van vrijwilligers van o.a. vereniging TeVoet. Het eindproduct van dit project is ook op de TeVoet site te vinden: zie <http://tevoet.nl/index.php/pages/nieuws-tevoet/216-venen-en-utrechtse-waarden>

Ineke Thierauf houdt haar pitch

In de periode 2008 – 2015 waren in het polder gebied ten westen van Utrecht 56 projecten uitgevoerd met Europese Leader subsidie voor plattelandsontwikkeling. TeVoet had de beste pitch, maar won op het nippertje de prijs niet. Die ging naar het project Romeins Schip Woerden.

Ineke Thierauf

Van Dieren naar Rozendaal: een zalige wandeling door een onzalig gebied.

Op pad met het Wandelcafé Arnhem.

Op 24 oktober wandel ik mee met Het Wandelcafé Arnhem van Dieren naar Rozendaal. Het Wandelcafé Arnhem is een samenwerkingsverband van Te Voet, Nivon-Arnhem en Molenplaats Sonsbeek. Al jaren organiseren zij wandelingen in de omgeving van Arnhem: een aantal keren kortere wandelingen in combinatie met een korte lezing over een wandelonderwerp, een aantal keren een langere wandeling. Deze zondag was het tijd voor een langere wandeling van Dieren naar Rozendaal, ca 18 km. De wandeling gaat grotendeels door het Nationaal park Veluwezoom, een landschappelijk en cultuurhistorisch zeer interessant gebied.

Ontstaan

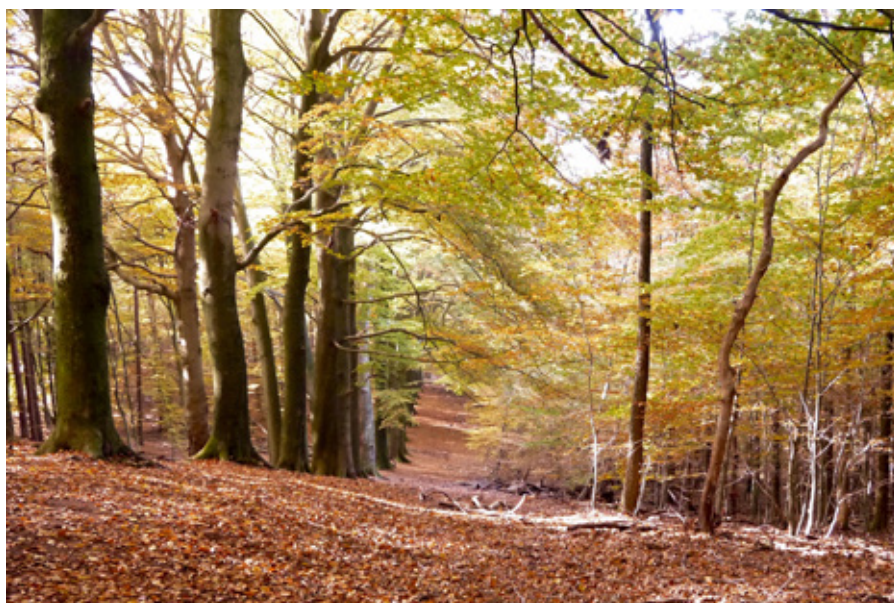
De Veluwe is ontstaan in de Saale-ijstijd, de laatste ijstijd die tot in Nederland reikte. Het landijs stuwde de ondergrond voor zich uit; vóór het landijs en tussen de gletsjeruitlopen daarvan ontstonden stuwwallen die als heuvelruggen achterbleven na het smelten van het ijs. Deze heuvelruggen bestaan uit de zandige en grindige afzettingen van Rijn en Maas; de opstuwing heeft de Rijn ooit doen afbuigen in westelijke richting. De stuwwallen hebben ooit een aanzienlijke hoogte bereikt. De toppen zijn in de loop der tijd weliswaar behoorlijk geërodeerd, maar nog altijd is het hoog-

ste punt van de Veluwe (nabij Dieren) met ca 110 m ook het hoogste punt van Nederland buiten Zuid-Limburg. Het hoogteverschil tussen de stuwwallen en de gletsjerdalen heeft daarbij gezorgd voor een zeer geaccidenteerd landschap.

Jacht

De grondsoort van de stuwwallen is zeer armzalig en daarom niet geschikt voor de landbouw; daarom is de Veluwe altijd een bos- en heidegebied gebleven. Maar al in de middeleeuwen bleek zo'n

gebied heel aantrekkelijk als jachtgebied: eerst voor de hertogen van Gelre, later voor erfzaten van het Huis van Oranje. De sporen daarvan zijn nog duidelijk te zien in het eerste deel van de gelopen wandeling. Aan de rand van Dieren passeren we de plek waar ooit het Hof te Dieren stond: een jachtslot van stadhouder-koning Willem III uit de 17-de eeuw. Naast een fraaie tuin - nu deels een wijngaard - behoorde daar ook een aantal wildbanen in de omringende bossen bij. Na diverse verwoestingen in krijgshandelingen (tot in WO II) is het

OM TE LOPEN

Het eerste deel van de gelopen route volgt de NS-wandeling Dieren-Velp, die begint vanuit het stationstunneltje recht door de Kon. Julianalaan in; volg de bekende rood-witte streepjes (en negeer onderweg de rood-gele van de regiopaden!). Vanaf de Carolinahoeve gaat het over op het Maarten van Rossumpad (LAW 4); ook rood-wit. Vanaf Beekhuizen is de gelopen route niet geballiseerd. En de tochtbegeleider (in dit geval Rik Moerdijk) is natuurlijk plaatselijk goed bekend, zodat hij onderweg nog wat bijzondere (en daarvoor moeilijk te beschrijven) zijspronggetjes naast de LAW kon toevoegen. Voor het vinden van zulke zijspronggetjes is de wandelkaart Zuid-Veluwe uit de serie "Trage paden" (zie www.tragepaden.nl) zeer behulpzaam. In plaats van de route van Beekhuizen via de Emmapiramide naar Kasteel Rosendaal kun je ook het Maarten van Rossumpad blijven volgen: dat komt daar ook langs (en volgt ook een fraaie route!). Zie de stippellijnen op het kaartje.

Terug naar Dieren: stadsbus 9 naar Arnhem CS, halte even voorbij Kasteel Rosendaal links aan de Schelmseweg.

gebouw uiteindelijk in 1965 gesloopt. Vanaf het Hof gaat de route direct omhoog naar de Carolinaberg. Op deze "berg" (een heuvel van goed 49 m hoog) kwamen ooit 14, nu nog 11 brede lanen samen. Deze brede lanen gaven een goed zicht op het wild en maakten de jacht vanuit een koets mogelijk.

Via de Prins Willemsberg komen we bij de Carolinahoeve: een oude boerderij uit de 18-de eeuw, die dienst deed als rust- en versnaperingspunt voor de

jagers. Sinds het begin van de 20-ste eeuw kunnen ook "gewone" wandelaars daar voor een pannenkoek of andere versnapering terecht, waarmee het een populair doel voor velen is geworden.

Onzalige Bossen: zalig wandelen

Na de Carolinahoeve voert de route door de Onzalige Bossen. De naam is vermoedelijk afgeleid van het armzalig karakter van de ondergrond. Niet geschikt voor de landbouw, maar kennelijk wel voor de bosbouw: het heuvelachtige gebied bestaat voornamelijk uit fraaie eikenbossen, doorsneden door enkele al even fraaie beukenlanen. Zeker nu in de herfst een kleurrijk gezicht! En dan staan we plotseling bij de Posbank, een natuurmonument (met theehuis) op de rand van een met heide begroeide stuwwal. Vanaf de bank heb je een weids uitzicht over het IJsseldal, de Liemers en de Achterhoek tot in Duitsland en tot Nijmegen. De bank is vernoemd naar de heer Pos, voormalig directeur van de ANWB; in de volksmond wordt veelal het hele gebied

waar de bank aan ligt ook aangeduid met "Posbank".

Na een fraaie afdaling door het heidegebied (met de Rhedense schaapskudde) lopen we langs de Zijpenberg. Iets buiten het pad bekijken we in de helling daarvan een spreng, een gegraven bron. Dan gaat het verder langs de Beekhuizerbeek met de restanten van landgoed Beekhuizen. Het fraaie dal geeft je een sterk buitenlandgevoel!

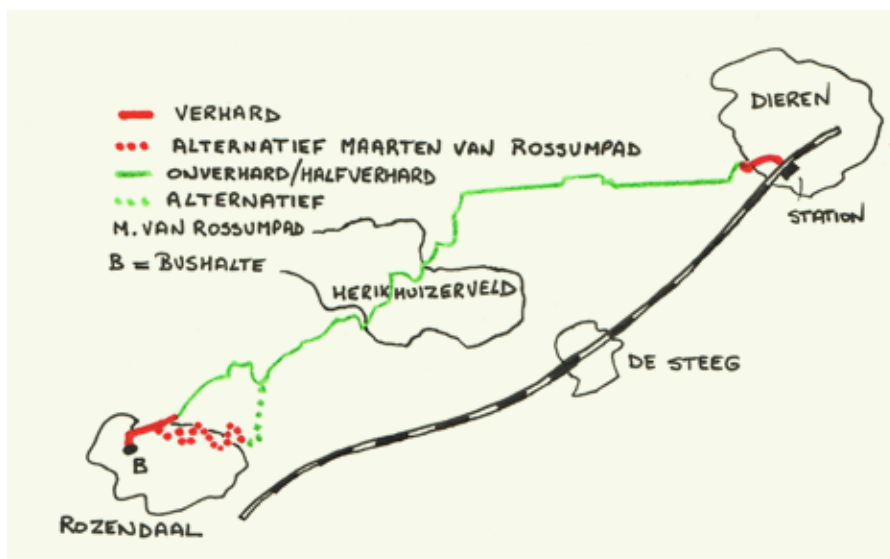
Vlak voor het vierde bruggetje over de beek verlaten we de LAW om rechtsaf langs de tennisbanen (met kantine!) en het kampeerterrein langs de Emmapiramide te gaan, een kunstmatige heuvel met houten uitkijktoren.

De tocht eindigt voor ons tenslotte in Rozendaal waar we het Kasteel Rosendaal passeren, de 14-de eeuwse residentie van de hertogen van Gelre. Ter verfrissing is een bezoek aan de welbekende Bedriegertjes in de kasteeltuin aan te bevelen!

Meelopen met het Wandelcafé Arnhem

De wandelingen, eventueel met lezing, worden 9x per jaar gehouden op een laatste zondag van de maand om 11.00 u.; je vindt ze o.a. op de website van Te Voet. De lezingen zijn bij Molenplaats Sonsbeek, de langere wandelingen in de regio. De toegang is gratis, aanmelden is niet nodig. Meer informatie? Google "Wandelcafé Arnhem".

De openingshandeling van de brug

Te voet naar de Deeneplaat

Is dat zo bijzonder, hoor ik u al zeggen? Te voet naar de Deeneplaat? Het antwoord is volmondig ja. En zonder de inzet van TeVoet zou je er niet komen als wandelaar.

Je vindt de Deeneplaat in de Brabantse Biesbosch. Door het gebied lopen enkele fraaie wandelpaden. Die waren tot voor kort niet te voet bereikbaar: alleen mensen met een eigen boot konden er komen.

De Deeneplaat ligt zo'n zeven kilometer ten zuidwesten van de plek waar het pontveer vanaf Kop van 't Land (Dordrecht) op de Brabantse oever aanlegt. Twee polders waar je vanaf het pontveer op weg naar de Deeneplaat doorheen komt, zijn in het kader van 'Ruimte voor de rivier' elk op een eigen manier zo ingericht dat ze bij hoge waterstanden dienst kunnen doen als doorstroomgebied.

Akkerbouw heeft plaats gemaakt voor 'water', maar ook voor natuur. En voor recreatie. In de voormalige polder Jantjesplaat zijn er voor de wandelaar meerdere wandelpaden dwars door het gebied aangelegd, met verschillende bruggetjes om de nieuwe stroomgeulen over te steken. In de Polder Hooge Hof kun je juist over de dijk – rond deze polder is een nieuwe dijk aangelegd – lopen.

Dat geeft al de nodige afwisseling. De Deeneplaat ziet er weer anders uit: het westelijk deel bestaat uit ruig wilgen-vloedbos, het oostelijk deel uit grienden die nog steeds worden onderhouden zoals dat eeuwenlang is gedaan. Je vindt er de Zwarte Keet, een oude houten griendkeet.

Het Biesboschgevoel

De Biesbosch is een bijzonder gebied. Het heeft niet voor niets de status van Nationaal Park gekregen. Alleen de

wandelaar krijgt niet snel het 'Biesboschgevoel'. Dat was feitelijk voorbehouden aan de watersporter. Veel gebieden in de Biesbosch zijn niet ontsloten voor de (doorgaande) wandelaar.

Waar die wel kan komen, is hij veelal aangewezen op asfaltwegen en verharde fietspaden. Tot overmaat van ramp zijn vorig decennium enkele mooie wandeltrajecten door Ruimte-voor-de-rivier maatregelen onderbroken, zoals in de Polder Maltha of in de Spieringpolder vlakbij het pontveer.

Over wat dat Biesboschgevoel nu precies is, zullen we niet uitweiden. Iedereen heeft daar wel een idee bij: mysterieuze kreekjes en geulen, grienden, met hun voeten in het water staande grillige bomen, ruig zoetwatergetijdengebied, avontuurlijk.

Op eigen initiatief, daarbij aangemoedigd door het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch, heeft TeVoet al weer vier jaar geleden voorstellen ontwikkeld om niet alleen de Brabantse Biesbosch, maar ook de Sliedrechtse-, Hollandse- en Dordtse Biesbosch te ontwikkelen tot een aantrekkelijk wandelgebied waar de wandelaar dat Biesboschgevoel kan krijgen. Dat bleek bepaald geen sinecure.

TeVoet – Michiel Broekman van de regio Drechtsteden en Harry Benschop van Brabant trekken hier gezamenlijk op – hebben hun pijlen het eerst gericht op de Brabantse Biesbosch. Met name op de Noordwaard en het gebied Jantjesplaat-Deeneplaat. Voor de Noordwaard, dat gebied is helemaal op de schop gegaan en medio oktober 'opgeleverd', moeten we nog even geduld hebben. Het gebied ten zuiden van de Spieringsluis is eind 2013/begin 2014 voor Ruimte voor de rivier ingericht. Dat gebied heeft TeVoet als eerste aangepakt.

'Over de brug'

Met resultaat. TeVoet had voor dit gebied haar zinnen gezet op aantrekkelijke

verbindingen tussen de verschillende deelgebieden zodat de wandelaar vanaf de veerpont of het (vernieuwde) Biesboschmuseum naar de Deeneplaat kan lopen. En terug, vijftien tot twintig kilometer, waarbij heen- en terugweg over verschillende routes gaat. En het Biesboschgevoel oplevert. Pronkstuk is de nieuwe voetbrug vanaf de Hooge Hof naar de Deeneplaat. Voor de ontsluiting van de Deeneplaat 'over land' heeft TeVoet met plezier geld beschikbaar gesteld, uit ons barrièrepotje. Daardoor zijn ook andere partijen financieel 'over de brug' gekomen: het Biesboschstrekenetwerk, de Gravin van Bylandt Stichting en Staatsbosbeheer. Die laatste heeft de brug aangelegd, een lastige klus omdat alle bouwmaterialen met de boot moesten worden aangevoerd. Met de bouw was ruim 20.000 euro gemoeid waarvan TeVoet er € 2.500 heeft betaald. Tussen de Jantjesplaat en de Hooge Hof wil TeVoet de route graag over de hoge grasdijk (uitzicht!) die parallel ligt aan de weg, laten lopen. Staatsbosbeheer wil daaraan meewerken – deze dienst wil inmiddels ook de wandelaar het ware

Hooge Hof na de inrichtingswerkzaamheden

Biesboschgevoel geven – maar moet nog afspraken maken met haar pachter. Datzelfde geldt voor de dijk die vanaf de Deeneplaatweg de Hooge Hof inloopt. De eerste 150 meter mag niet worden belopen, terwijl de volgende 1200 meter (dezelfde dijk, dezelfde pachter, hetzelfde vee ingeschaard, dezelfde

eigenaar/beheerder) wel toegankelijk is?! De dijk loopt nu na een kwartier dood op een prikkeldraad. Veel wandelaars (en vogelaars?) kruipen er al onder door. Scheelt een kilometer verharde weg én, nog veel belangrijker, het uitzicht op die dijk is heel 'Biesbosch'.

Digitale wandelrouteplanner voor Zuid Holland gelanceerd

Op 24 september 2015 was er een bestuurlijke aftrap ten aanzien van het gereedkomen van het nieuwe wandelroutenetwerk Hof van Delfland. Hof van Delfland is daarmee het vijfde wandelnetwerk in de rij dat opgenomen is in het provincie brede wandelroutenetwerk. De afgelopen maanden is er hard aan gewerkt het wandelnetwerk ook digitaal toegankelijk te maken. Dus een mooi moment om samen met Hof van Delfland dan ook de nieuwe digitale wandelrouteplanner Zuid-Holland te lanceren.

De digitale wandelrouteplanner is in samenwerking met de diverse regio's, Wandelnet en de provincie Zuid-Holland ontwikkeld en stelt wandelaars in staat om zelf een wandelroute te plannen langs de vele knooppunten van het wandelroutenetwerk. Inmiddels bestrijkt dit routewerk een groot deel van het mooie Zuid-Holland. De komende maanden zullen er nog meer netwerken worden toegevoegd.

Zonder de samenwerking tussen tal van partijen, zoals gemeenten, wandelclubs, terreinbeheerders en het Recreatieschap Midden-Delfland was dit wandelroutenetwerk niet tot stand gekomen. Ook vrijwilligers van TeVoet hebben hier aan bijgedragen. In het bijzonder dankte gedeputeerde Han Weber alle vrijwilligers van de Midden Delflandvereniging en de wandelorganisatie Te Voet voor alle mooie routes die men heeft gemaakt.

Gratis tijdschrift

Half november is het nieuwe tijdschrift van Landschap Noord-Holland verschenen. Elk seizoen geeft de natuurorganisatie een blad uit waarin de natuur in de provincie Noord-Holland centraal staat. Met leuke eropuit tips, achtergrondinformatie over natuurgebieden en mooie foto's van planten en dieren in de provincie. In het november-nummer komen o.a. de volgende onderwerpen aan bod:

- Wisenten emigreren naar de Veluwe
- Een uitneembare wandelroute van 5 of 9 km bij Tuitjenhorn
- Het raadsel van de kleine zwanen
- Bijzondere weetjes over de mol
- Gezond Natuur Wandelen: elke week met een vaste groep op pad

Het tijdschrift is niet verkrijgbaar in de losse verkoop en wordt speciaal gemaakt voor 37.000 lezers die het werk van Landschap Noord-Holland steunen. Om andere natuurliefhebbers ook een indruk te geven van het blad, biedt Landschap Noord-Holland u de mogelijkheid om gratis het november-nummer aan te vragen. Ga naar www.landschapnoordholland.nl/tijdschrift en vul uw gegevens in.

Montfoort, een leuk stadje midden in de Lopikerwaard en een goed uitgangspunt voor wandelingen.

Dit artikel gaat over de wandelmogelijkheden in de Utrechtse Waarden waarbij iedere keer een ander startpunt wordt genomen. Vanuit deze startpunten kunt u zelf bepalen hoe lang u een wandelroute wilt maken. Het kan gaan van ommetjes van een paar km tot een dagtocht van 20 km of meer.

Vorig jaar is hard gewerkt aan een wandelknooppunten netwerk voor de hele Lopikerwaard. Deze sluit aan bij het wandelknooppuntennetwerk voor heel Utrecht West dat loopt van Abcoude tot aan Lopik. In totaal 600 km wandelroutes. In dit artikel worden de wandelingen vanuit dit wandelknooppuntennetwerk beschreven dat medio december 2014 is geopend.

Montfoort is al een oud stadje in de Lopikerwaard dat ontstaan is rond het kasteel van Montfoort dat in 1170 is gebouwd. In 1329 kreeg Montfoort stadsrechten en een ommuring met verdedigings-torens waarin ook een molen stond. Hiervan is nu nog het nodige zichtbaar. Het kasteel bestaat nog en wordt nu voor allerlei doeleinden gebruikt. De molen "de Valk" is kenmerkend voor het stadsbeeld en ook stukken van de oude verdedigingsmuur zijn nog zichtbaar. Het stadje ademt een gezellige sfeer met de nauwe straatjes rond de St Janskerk en de kades langs de Hollandse IJssel.

het westen richting Oudewater, naar het oosten richting IJsselstein en naar het zuiden naar het natuurgebied Williskop en de dorpen Benschop en Lopik. De start van de wandelingen is vanaf de parkeerplaats naast het kasteel van Montfoort in het centrum. Men kan daar met een blauwe parkeerschijf parkeren. Maar ook bus 107 vanuit Utrecht of Gouda, halte Kasteelplein, stopt vlak bij de parkeerplaats. In Montfoort zijn

naast het kasteel diverse andere horecagelegenheden waar men kan lunchen, iets drinken of een ijsje kan eten. Ook zijn er de nodige winkels niet ver van de parkeerplaats.

Ik heb gekozen voor de volgende wandelingen. U kunt echter de wandelingen korter of langer maken want aan de hand van de knooppunten kunt u zelf bepalen hoe ver u wilt wandelen. De knooppunten zijn aangegeven d.m.v. knooppuntpalen met daarop het nummer van het knooppunt en de richting hoe u naar een volgend knooppunt moet lopen. Onderweg vindt u stickers of bordjes in blauw met een oranje ondergrond om de richting aan te geven.

Montfoort, knooppunt van wandelingen

Montfoort is een knooppunt waaruit men naar alle kanten prachtige wandelingen kan maken. Naar het noorden richting Linschoten en Woerden. Naar

Een rondwandeling van Montfoort naar Linschoten: 12 km

Vanaf de parkeerplaats en knooppunt-paal 79 gaat u de bordjes naar knooppunt 81 volgen.

U loopt langs het kasteel het stadje in, langs de achterzijde van de St Janskerk ziet u het oude raadhuis. U gaat daar door de oude poort de brug over en bij paal 81 linksaf de route langs de Hollandse IJssel naar paal 56 volgen. Bij knooppunt 56 gaat u rechtdoor onder de provinciale weg (N204) door en komt u bij knooppunt 76. Hier gaat u rechtdoor de kade op die door de weilanden gaat. Richting knooppunt 93 of 92. Deze graskade loopt u helemaal uit, onderweg genietend van de mooie weilanden tot u aan een asfaltweg, de Haardijk, komt. Hier kunt u linksaf of rechtsaf.

Linksaf gaat u richting knooppunt 93 en wandelt u rond het landgoed Huis Te Linschoten. (niet toegankelijk voor publiek) en gaat u vanaf punt 93 naar knooppunt 94 en dan rechtsaf naar paal 92. Een extra rondje van circa 3 km in een prachtige bosrijke omgeving. U kunt op de Haardijk ook rechtsaf naar knooppunt 92. Vandaar uit gaat u naar knooppunt 13, steekt de drukke provinciale weg (N204) over en gaat rechtsaf het dorp Linschoten in en knooppunt 87 volgen. Linschoten is een leuk dorp met een fraai oud centrum waar ook diverse horecagelegenheden zijn. Bij paal 87 gaat u rechtdoor nummer 84 volgen. U loopt eerst door een woonwijk en dan over een kade langs een boezemwater, de Montfoortse Vaart en komt bij de Cattenbroekse dijk. Hier rechtsaf richting Montfoort, paal 84 volgen. Op deze weg moet u goed oppassen voor het verkeer dat hier rijdt omdat het een smalle weg is waar men elkaar niet makkelijk kan passeren. Bij paal 84 gaat u rechtdoor naar knooppunt 81. U bent weer bij de brug over de Hollandse IJssel en gaat door het centrum naar paal 79, de start van de wandeling. Een gevarieerde wandeling door twee mooie kernen en prachtige weilanden.

Rondwandeling van Montfoort richting IJsselstein en terug: 13 km

Vanaf de parkeerplaats, paal 79, gaat u richting knooppunt 83 die aan de overkant van de provinciale weg (N228) staat. U gaat linksaf door het park en volgt paal 82 door de woonwijken tot u aan de Tiendweg richting IJsselstein komt. Hier vindt u knooppunt 82. De Tiendweg loopt u uit tot aan een fietspad (knooppunt 63). Dan linksaf richting Knollemanshoek, via knooppunt 12 naar 62. Daar gaat u linksaf tussen

Montfoort, uitgangspunt van de wandelingen

twee huizen door naar het prachtig smal pad langs de Hollandse IJssel. En daar uit rechtsaf naar knooppunt 57. Bij knooppunt 57 ligt aan de overkant jachthaven Marnemoende dat u via een brug kunt bereiken. Hier kunt u in het restaurant van de jachthaven iets eten en drinken. Van hieruit gaat u terug over de brug naar punt 57 en vandaar uit naar knooppunt 58. Daar wandelt u rechtdoor via de palen 11, 64 en 78 weer terug richting Montfoort (knooppunt 71). Hier gaat u rechtsaf richting punt 82 en 83. Dan komt u weer terug bij paal 79 en de parkeerplaats waar u gestart bent. U kunt de wandeling ook verkorten door bij knooppunt 63 rechtsaf te gaan naar paal 11 en daar rechtsaf naar punt 64, 78 en 71 en dan weer rechtsaf naar punt 82, 83, 79 naar de parkeerplaats. Bij knooppunt 64 en 78 kunt u uw wandeling verlengen door richting Benschop te lopen. Zie de wandelrouteplanner.

Wandeling van Montfoort naar natuurgebied Williskop: 9 km

Vanaf de parkeerplaats en paal 79 gaat u naar knooppunt 83 en dan rechtsaf nummer 75 volgen, eerst door het park en daarna langs de weilanden. Bij paal 75, de Bloklandweg, gaat u rechtsaf naar paal 74 en steekt de M.A.Reinaldaweg over (oppassen, drukke weg!) naar knooppunt 73. U wandelt langs een aantal boerderijen zo het natuurgebied in. Bij paal 73 rechtdoor richting paal 69. Onderweg kunt u de nodige vogels spotten van watervogels tot buizerd paartjes hoog in de lucht. Bij paal 69 staat een

uitzichttoren waar u een prachtig uitzicht heeft over het unieke oudhollandse landschap dat bestaat uit meertjes, stukken moeras, weilanden, kades etc. Hier gaat u linksaf naar paal 68 en over het bruggetje weer terug naar knooppunt 73 en gaat u dezelfde weg terug. Rechts naar paal 74 en 75, dan linksaf naar de punten 83 en 79 en terug op de parkeerplaats.

U kunt deze wandeling op verschillende manieren langer maken.

U loopt van paal 69 naar paal 70 verder langs het natuurgebied waar u vaak honderden watervogels kunt zien. Hier jaagt ook een bruine kiekendief. Vandaar uit naar nummer 92 in Polsbroekerdam en via knooppunt 37 linksaf naar punt 38 langs fraaie oude boerderijen. Daar rechtdoor naar paal 45 en dan linksaf naar paal 69 bij de uitkijktoren in het natuurgebied. Vandaar uit kunt u weer naar het startpunt in Montfoort via de knooppunten 68, 73, 74, 75, 13, 83 en 79.

Onjuistheden in de bewegwijzering!!

Het wandelnetwerk is in de maanden september tot en met november 2014 aangelegd. Wilt u mij svp een mail sturen als u tijdens de wandelingen onjuiste of verdwenen markeringen tegen komt. Of als de markingering ontbreekt of niet duidelijk is. Dan kan ik ervoor zorgen dat deze worden aangepast of hersteld. Peter Both. Tel: 06-29625545 of Email: ptboth@hotmail.com

Wandelrouteplanner

Van dit gebied is ook een digitale wandelplanner beschikbaar die u kunt downloaden via de link: <http://www.recreatiemiddennederland.nl/pagina/210/planner.html>

Peter Both is vrijwilliger bij TeVoet, vereniging van wandelaars en heeft zich de afgelopen twee jaar intensief bezig gehouden met het wandelknooppuntennetwerk in de Lopikerwaard. Indien u nog ideeën of suggesties heeft om het wandelnetwerk uit te breiden of aan te passen, kunt u contact met hem opnemen. Peter Both. Tel: 06-29625545 of Email: ptboth@hotmail.com

LOPEND VUUR

ROUTE

Rondwandeling vanaf Oldenzaal, wandeling over de Twentse bergen

Deze wandeling is geïnspireerd op wandelingen uit het gidsje Nederland 5 km per uur, uitgegeven in 1984 door Uitgeverij Dwarsstap. Het gidsje bevat 44 wandelingen van 10 tot 25 km op zoek naar de geschiedenis van het landschap. In die 30 jaar is er het nodige veranderd in Nederland, een aantal wandelingen zou je vandaag de dag niet meer kunnen maken in dezelfde kwaliteit (onverhard, rust) als toen. Gelukkig is dit landschap in die 30 jaar nagenoeg hetzelfde gebleven, mede dankzij bezit van Natuurmonumenten. De snelweg die richting Duitsland in die jaren is aangelegd, is maar even in beeld en gehoor. Het is een wandeling met glooiende hoogtevverschillen, deels door landgoederen, ooit door de textielbaronnen aangelegd, deels over en langs akkerranden en langs bosranden. Kortom door de afwisseling en het grote deel onverhard een mooie wandeling voor TeVoeters.

Routebeschrijving

Het station van Oldenzaal verlaten en loodrecht vanaf het station gaan (al dan niet gebruik maken van de trappen om de weg naar de onderdoorgang te kruisen). Op de eerstvolgende viersprong rechtsaf de Haerstraat in. Steeds deze weg volgen, kruising met Emmastraat rechtdoor. Bij slagboom Scholtenhaer Rhododendronlaan deze halfverharde weg ingaan, omzoomd met Rhododendron. Bij viersprong met bord Wijnbergen rechtdoor gaan. Als de weg een bocht naar rechts maakt, vóór een Y splitsing, rechtsaf een bospad ingaan (met slagboom). Op T splitsing rechtsaf,

daarna het eerste paadje linksaf gaan (met rode paal).

Na slagboom op T splitsing rechtsaf gaan, zandweg. Deze komt uit op parkeerplaats (van hotel) en asfaltweg. Daarna linksaf en meteen weer rechts, het Lutterkerkpad, helaas een asfaltweg, hoewel de naam anders doet vermoeden!

Bij bord het Beernink in bocht rechts aanhouden, bospad in, het Beerninkholt van Natuurmonumenten.

Op asfaltweg linksaf. Na ongeveer 100 meter rechtsaf, bospad in. Dit komt uit

op betonpad, hier linksaf. Het betonpad wordt een 2 sporen pad. Op viersprong rechtsaf het natuurgebied in, Elfterhurne. Op T splitsing linksaf en op viersprong rechtsaf richting de kerk van De Lutte. Na de kerk naar de Dorpsstraat lopen en hier linksaf de Plechelmusstraat in. Aan het eind de Bentheimerstraat oversteken en linksaf het fietspad uit, evenwijdig aan de grote weg. Daarna rechtsaf het Peulkespad in. Het pad loopt naar boven. Eerste pad naar rechts nemen, vóór het bos, met bord Loabultpad. Je passeert bovengekomen nog een replica van een galg, hier werden in vroegere tijden misdadigers opgehangen.

Op T kruising rechtsaf asfaltweg op. Deze weg gaat over in een half verhard pad, door het bos. Vóór een erf ga je linksaf een tegelpad op, dat om het erf heenvoert.

OM TE LOPEN

De wandeling is 20 kilometer lang. Zowel aan het begin als aan het eind van de wandeling loop je door een golvend landschap, het middenstuk is vlak. Daar waar wandelknooppuntpalen helpen om je weg te vinden zijn deze in de beschrijving genoemd. De route is dus niet in zijn geheel opgenomen in het wandelknooppunt systeem! Er is horeca aanwezig in Oldenzaal (o.a. in het station waar mensen met een beperking werken) en in De Lutte. Tegenover de kerk van De Lutte aten we iets in eetcafé Plexat. Voor het overige is er geen horeca onderweg. In het Roderveld kruis je het voormalige tracé van de stoomtram Oldenzaal – Denekamp. Er is hier een replica geplaatst van het wachthuisje dat hier ooit stond. De wandelaar kan hier even rusten en mijmeren over vervlogen tijden. De wandeling is voor een groot deel onverhard. Wèl zijn de nodige onverharde paadjes als fietspad aangegeven, zodat deze mogelijk in het hoogseizoen druk kunnen zijn.

Op T splitsing linksaf, halfverharde weg in. De volgende T splitsing linksaf asfaltweg in. Na ongeveer 400 meter rechtsaf Hoge Kaviksweg in. Na ongeveer 100 meter rechtsaf de Lage Kaviksweg in. Bij wandelknooppuntpaal (knp) R54 linksaf. Je komt uit op de Hakenberg (Natuurmonumenten). Bij knp K94 linksaf en bij knp K93 rechts aanhouden. Bij knp K92 linksaf halfverharde weg in en bij knp K91 linksaf Voortmansweg (asfaltweg). Op T kruising Populierendijk rechtsaf. Drukke weg en parallelweg kruisen. Rechtdoor

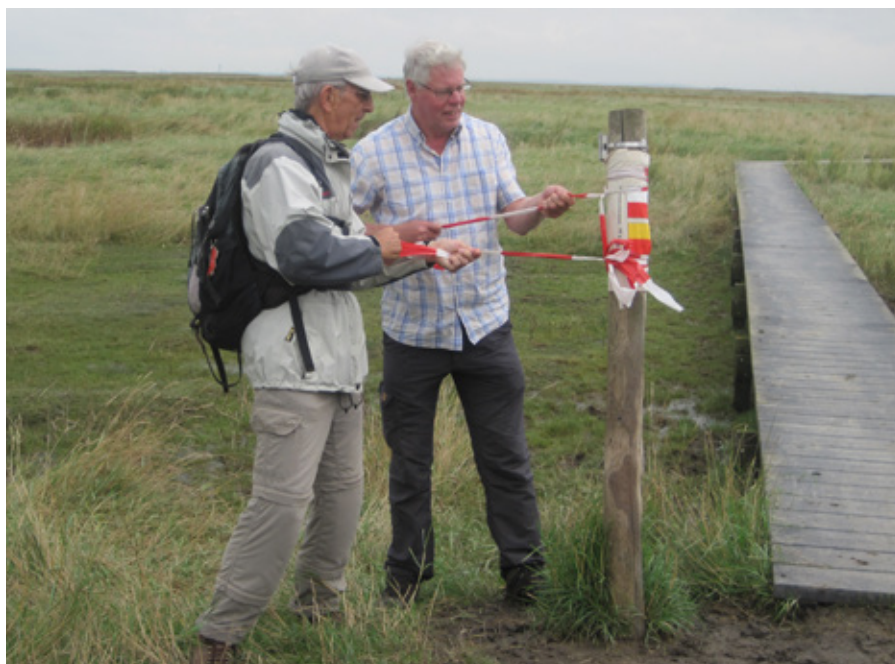
Het in ere herstelde tramwachthokje langs het oude tracé

bospad in, Roderveld. Na een dammetje over een sloot linksaf. Het pad komt uit bij een slagboom en T kruising. Hier rechtsaf, halfverhard pad. Bij knp K79 rechtdoor en bij knp K77 linksaf zandweg in. Aan het eind linksaf, asfaltweg. Weg slingert een paar keer en 200 meter na een boerderij linksaf langs een groen metalen hek pad in. Het pad gaat eerst langs de bosrand en daarna het bos in. Het pad buigt naar rechts, aan de linkerhand zie je een grasveld, waar het pad uiteindelijk heenvoert. Hier rechtsaf langs het weiland. Het wordt een twee sporenpad omzoomd door bomen. Aan de rechterhand stond vroeger een steenfabriek.

Op T kruising linksaf asfaltweg, wordt later een onverharde weg. Drukke weg (Denekamperstraat) oversteken en asfaltweg opgaan. Na ongeveer 600 meter rechtsaf een bospad ingaan (dit is

tegenover een bord met Belvedereweg 1-4). Je komt wat later langs een bord Egheria van Natuurmonumenten. Bij knp R40 rechtdoor, bij knp R37 oversteken en direkt rechtsaf onverhard paadje langs de asfaltweg in (let op: dit is een mountainbike route!). Bij knp R36 linksaf, onverharde weg in. Deze loopt omhoog (Tankenberg). Bij knp R33 rechtdoor asfaltweg. Drukke weg oversteken en rechtdoor onverhard pad in, Elfterheurne (Natuurmonumenten). Eerst door de weilanden, daarna het bos in. Net voor de bosrand aan je linkerkant ga je linksaf een paadje in (in de verte zie je weer de Rhododendron haag van het begin van de wandeling). Bij de Rhododendrons rechtsaf, tot het asfalt van de Haerweg. Deze steeds rechtdoor tot je aan je linkerhand weer het station van Oldenzaal vindt.

Harry Benschop en Chris Louwerse openen de variant Grenslandpad

Inwandeling Variant Grenslandpad.

Op 19 september is de variant van het Grenslandpad (Lange Afstand Wandelpad LAW 11) door oost Zeeuws-Vlaanderen ingewandeld vanuit Emmadorp.

Eerst was er een bijeenkomst in café “Het Verdronken Land”. De diverse instanties werden bedankt voor hun financiële bijdrage/hun verlenen van toestemming/het daadwerkelijk meehelpen om het te realiseren. Dit dan in eerste instantie vooral voor de Wandelnetwerken (WNW) in zowel Nederland als België. De nadruk werd gelegd op de enorme inzet van de vele vrijwilligers, die o.a. in het veld alles hebben aangebracht. Zonder deze WNWen en de vrijwilligers was deze Variant niet mogelijk geweest.

De genodigden gingen daarna via de Variant op stap in Saeftinghe over het vlonderpad, waarna tussen vlonderpad en laarzenpad door een bestuurslid van Wandelnet en de padcoördinator van het Grenslandpad (Zeeuwse deel) linten werden weggetrokken en de markering van de Variant op een paal zichtbaar werd.

Al ploeterend over het laarzenpad ging de wandeling onverhard richting Paal. Over polderwegen, zowel verhard als onverhard, werd de tocht beëindigd bij het informatiecentrum van Saeftinghe.

Het Grenslandpad was bij de opening van de Westerscheldetunnel in 2003 verlegd naar deze tunnel. Oost Zeeuws-Vlaanderen viel wat LAW betreft toen buiten de boot. Dat is met deze variant weer goed gemaakt. De route

maakt gebruik van WNW “Langs Linies en Kreden” en van twee Belgische WNWen. De unieke combinatie bestaat

uit het feit dat de routebeschrijving alleen bestaat uit de opsomming van de knooppuntnummers van de drie WNWen. In combinatie met de wit/rode markeringen van de LAW is de route toch goed te volgen.

Door de goede samenwerking met Grote Routepad en uit België worden de wandelaars niet op een dwaalspoor gebracht bij het volgen van GR of LAW.

Oude douanekantoor Overslag

Dat deze route de naam Grenslandpad mag dragen zal in het volgende duidelijk zijn:

De route steekt diverse malen de landsgrens over en komt zelfs in aanraking met de oude Oostenrijkse Grenspalen. De tijdelijke grens tussen de bezetters en onze bevrijders in 1944 wordt op twee plaatsen aan gedaan.

Tussen Sas van Gent en het eind van de Liniedijk ten oosten van Hulst gebruiken de wandelaars vele kilometers de duidelijke overblijfselen van de Staats-Spaanse linies. De grens tussen de Staatsen (noord-Nederland) en de Spanjaarden (zuid-Nederland) tijdens de 80-jarige oorlog. Ook tijdens latere conflicten was hier een grens zichtbaar.

Dan de landschappelijke grenzen: het zoute, nu brakke, grondwater van de zeelei, tegenover het zoete water van het zandgebied. Op die grens ligt een heel stuk GraafJansdijk, noem dat maar de Deltawerken uit de Middeleeuwen, maar dan met schop en kruiwagen. Zelfs de grens tussen geloven is duidelijk te merken Protestant aan de ene

Op weg naar fort Livinus

zijde, Rooms-Katholiek aan de andere zijde.

Overall komen we resten tegen van de grensverleggende pogingen van de zee om zich naar het zuiden te verplaatsen, de diverse krekken. Hier heeft het land, de mens, gewonnen, maar in Saeftinghe heeft duidelijk de zee gewonnen. De inwoners van Namen zijn nu verhuisd naar Nieuw-Namen.

Langs de Westerscheldedijk begeven de lopers zich langs de oude grens tussen enerzijds Graafschap Holland-Zeeland en anderzijds Graafschap Vlaanderen.

Tijdens de periode dat het hier Generaliteitsland was, deed Zeeuws-Vlaanderen alleen dienst als buffer gericht naar de vijanden die uit het zuiden kwamen, een grensgebied dat eigenlijk nog niet als grondgebied van Nederland meetelde. 201 jaar geleden is pas Zeeuws-Vlaanderen ontstaan als 100% onderdeel van Nederland.

Zeeuws-Vlaanderen heeft er nu niet alleen een LAW bij van Boekhoute naar Perkpolder of Terneuzen (114 of 117 km.), maar via de variant zijn drie

meerdaagse rondwandelingen mogelijk: (met fantasie namen)

Gebruik makend van tunnel en veertje:
Klein Hontepad:

Hoofdroute LAW 11 door Zuid-Beveland en variant alleen langs de Westerscheldedijk tussen Perkpolder en Terneuzen.

Groot Hontepad:

Hoofdroute LAW 11 door Zuid-Beveland en de Braakman plus de variant via Boekhoute – Sas van Gent – Hulst - Kloosterzande.

Zonder veertje en tunnel:

Ronde Oost ZVL:

Hoofdroute LAW 11 door de Braakman en de gehele variant zonder Hellegatpolder – Perkpolder.

En dat alles heen en terug.

De (korte) routebeschrijving en de kaarten van de Variant kunnen alleen gedownload en uitgeprint worden vanaf internet. Van de hoofdroute, Sluis – Thorn, bestaat een papieren wandelgids, uitgave 2014.

Kijk voor de variant op www.wandelnet.nl/nieuwe-variant-grensland-pad-zeeuws-vlaanderen

Saeftinghe

Opening van wandelnetwerk: Stichtse Lustwarande Oost

Met de opening van het wandelnetwerk op 1 oktober zijn er tussen Amerongen en de Grebbeberg in Rhenen 14 bewegwijzerde routes bijgekomen. In 2007 werd de eerste fase van het wandelnetwerk, Stichtse Lustwarande West aangelegd. Dit netwerk bestaat uit 19 routes gelegen tussen Doorn en Amerongen. Recentelijk heeft het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied de aanleg van de tweede fase van het netwerk, Stichtse Lustwarande Oost, gerealiseerd. Nu het laatste deel van het netwerk klaar is voor gebruik, is er een samenhangend wandelnetwerk ontstaan tussen Doorn en de Grebbeberg van bijna 200 km aan gemarkeerde wandelroutes. Het netwerk kan gebruikt worden voor korte rondwandelingen en door de koppeling van routes ook voor langere wandeltochten.

Het wandelnetwerk is toegankelijk via 14 poorten en Groene entrees. Op de startplaatsen, waar parkeerplaatsen aanwezig zijn, geven panelen het

wandelnetwerk en de verschillende routemogelijkheden weer.

Het gehele wandelnetwerk is een uitwerking van het inrichtingsplan van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Het recreatieschap zorgt in overleg met de gemeenten en provincie voor langjarige instandhouding van het netwerk.

Tot zover de tekst uit het persbericht bij de opening.

Geen volledige dekking

Wandelaars die de kaart bekijken, zullen zien dat het netwerk niet geheel dekkend is. Het lid van het bestuur van TeVoet Bertie Schonk woonde de opening bij en hoorde het volgende. Het wandelnetwerk Stichtse Lustwarande Oost is op dit moment het hoogst haalbare als gevolg van het feit dat vooral veel (particuliere) eigenaren van landgoederen vooralsnog geen toestemming wilden geven voor routes over hun landgoed. Dit heeft te maken met het feit dat de aansprakelijkheid in geval van bijvoor-

beeld omvallende bomen of andere obstakels bij de eigenaren zou liggen en daar willen zij niet aan. Hierdoor kon geen volledig netwerk worden gecreëerd. Langere onderhandelingen waren ook geen optie in verband met de termijn van de subsidieverstreking. Doordat de lange afstandsroute (LAW) Trekvogelpad over de Lustwarande Oost loopt, zijn de rondwandelingen wel met elkaar verbonden. De bewegwijzering is gedaan met paaltjes van het Utrechts Landschap. De foto is van Bertie Schonk.

LOPEND VUUR

ROUTE

De kerk van Rolde majestueus vanaf de oude spoorbaan

Rondwandeling vanaf Rolde

Eén van de wandelingen die in het boekje stond met wandelingen ter gelegenheid van het 5 jarig bestaan van TeVoet is een wandeling van Rolde naar Beurze. TeVoet ging 15 jaar later kijken en maakte er een rondwandeling van vanuit Rolde. Er is het nodige veranderd in die vijftien jaar, de belangrijkste wijziging is dat het Ballooërveld geen militair oefenterrein meer is, maar een natuurreservaat, beheerd door SBB. Vanaf 2008 is er gewerkt aan een nieuw inrichtingsplan voor het gebied, een deel van de bomen die Defensie had aangeplant zijn gekapt, het gebied wordt vernat door herinrichting van een beek. Er zijn de nodige wegen afgesloten, om de natuur rust te gunnen. De heide wordt hersteld en er is een schaapskudde die het gras binnen de perken moet houden. Kortom er is het nodige veranderd. Daarnaast zijn er nog een aantal wandelmogelijkheden aanwezig, waarvan je vooraf dacht, zouden die er nog wel zijn. Al met al levert dit een gevarieerde wandeling op.

Routebeschrijving

Ga vanaf de Kerkstaat, met je rug naar de kerk, naar rechts en ga rechtsaf de Stationsstraat in. Waar de weg naar links draait, vóór het (voormalige) station van de lijn Assen – Stadskanaal ga je rechtdoor een tegelpad over en daarna

De oude spoorbaan

rechtsaf fietspad op (op het voormalige tracé van de spoorlijn). Doorlopen tot informatiebord over de kerk, rechtsaf en meteen weer linksaf (je bent het asfalt kwijt, zandpad dat parallel loopt met het fietspad, je bent weer op het voormalige tracé van de spoorlijn). Tweemaal een geasfalteerde weg oversteken. Na de 2e asfaltweg (er ligt nog rails in de weg) nog steeds rechtdoor. Bij het sluisje vóór de brug linksaf langs het Rolderdiep, onderhouds(gras)strook langs het water. Geasfalteerd fietspad oversteken, rechtdoor. Bij een volgend sluisje linksaf een overstapje over met een bordje Wandelspoorroute ANWB. Deze route

loopt niet meer hier, maar de bordjes en overstapje vind je hier nog!

Je gaat nu door een vochtig gebied (waar gras en biezengroei).¹ Ga links van een onduidelijke sloot lopen (er staan wat elzen). Later staan er wat meer elzen langs de sloot. Het kan zijn dat je tegen een sloot/waterpartijtje aanloopt in natte periodes. Ga dan rechts van de eerder genoemde sloot lopen (je moet dan aan het eind over een draad gaan). In beide gevallen ga je met de sloot naar links tot de afscheiding. Aan de linkerkant van de sloot kan je de klem van de draad losmaken (en weer vastmaken!) om het gebied te verlaten (er staat hier ook nog een ANWB bordje). Rechts van de sloot moet je je been over de draad zwaaien (zo nodig er iets opleggen, als het schrikdraad actief is).

¹ *Mocht het gebiedje linksaf bij de stuw echt niet begaanbaar zijn, ga terug naar het eerder overgestoken fietspad, waar je dan rechtsaf gaat en ga op een kruising rechtsaf (is de Koelandsdijk). Deze weg, omzoomd door bomen volgen tot je bij het bord Ballooërveld komt, dan ben je bijna bij het punt waar je op de route komt, als je het natte deel hebt gelopen. Zorg in ieder geval voor waterdichte schoenen. Ga verder met de tekst: Je komt op een zandweg uit, waar je rechtsaf gaat. Je bent nu aan de rand van het Ballooërveld...*

OM TE LOPEN

De route is ongeveer 18 kilometer lang en voor 90 % onverhard. Rolde is o.a. vanaf Assen per bus te bereiken. Horeca is er in Rolde en in de schaapskooi (eenvoudig). De route is het hele jaar toegankelijk. Honden moeten aan de lijn. Op het Ballooërveld kan je je mede oriënteren op de kerk van Rolde die bij helder weer steeds zichtbaar blijft.

Je komt op een zandweg uit, waar je rechtsaf gaat. Je bent nu aan de rand van het Ballooërveld. Je loopt steeds aan de rand van het gebied, links gras/heide, rechts een aardenwal met daarachter vochtig grasland. Je passeert o.a. hekken met de tekst Osbroeken en Heemaat aan je rechterhand. Daarna ga je na aan de linkerkant een bosje gepasseerd te hebben, direct linksaf een paadje in tussen het bosje en rechts een hek en een weide. Het is een klein paadje, wordt als het bosje ophoudt een onduidelijk karrespoor en daarna weer een paadje. Aan het eind is het paadje overwoekerd met bramen, ga links een klein slotje over, op een walletje en zoek je weg naar de zandweg (dit onduidelijke stukje is ongeveer 25 meter). Hier linksaf.

Op viersprong rechtsaf brede zandweg (LAW route). Op T kruising rechtsaf brede zandweg. Op Y splitsing rechtsaf, volgende Y splitsing linksaf (je verlaat LAW), volgende Y splitsing rechtsaf, volgende T splitsing linksaf (weer LAW route). Waar zandweg naar rechts buigt, rechtdoor klein paadje in (LAW markering), aan je linkerhand passeer je een meertje. Dit komt uit op zandweg, hier linksaf. Op T splitsing linksaf zandweg in (je verlaat de LAW route). Waar de weg naar beneden en weer naar boven loopt, rechtdoor.

Hunebed langs de route

Dan 1e weg linksaf en weer linksaf, een zandweg met grind/schelpenfietspad.. Bij zandverstuiving schuin links langs rijtje bomen aan je rechterhand (paarse route). Op T kruising linksaf. Weg naar links negeren en rechtdoor blijven gaan, zandweg met een verdiept paadje er parallel aan. Weg naar links negeren en daarna rechtsaf (neem nu het verdiepte paadje voor de variatie). Vóór houten dam verlaat je het verdiepte paadje en ga je boven weer op de parallelle zandweg lopen. Rechtsaf bruggetje over en linksaf gaan, weer de zandweg met het fietspad. Brug over de herstelde beek over en bij ANWB paddenstoel 64647 rechtsaf zandweg in, wordt iets verderop asfaltweg met naambord Crabbeweg. Je komt aan de linkerhand langs de schaapskooi (hier kan je iets drinken, zelfbediening, gepast geld).

Bij viersprong ga je rechtdoor een onverharde weg in (mountainbike route). Deze buigt naar rechts. Op viersprong ga je linksaf (asfaltweg in). Op T kruising rechtsaf Loonweg. Eerste

weg linksaf zandweg. Na een hunebed aan je linkerhand op T kruising rechtsaf zandweg. Volgende T splitsing linksaf (Drentse Landschap) en daarna meteen links aanhouden, schapenrooster over. Aan de rechterhand zie je oude jeneverbesstruiken. Op viersprong rechtdoor. Na veerooster rechtsaf, asfaltweg kruisen. Op volgende viersprong linksaf, je bent weer op de oude spoorbaan.

Op viersprong met asfaltweg, rechtdoor en daarna de eerste weg naar links ingaan (asfaltweg). Dan het eerste pad naar rechts, grasweg. Dit is het begin van een oud kerkepad. Klinkerweg kruisen en voetpad rechtdoor. Fietspad oversteken, linksaf even de oude spoorbaan op en direct daarna rechtsaf (Rolder Es route ANWB), pad tussen hekken door. Op viersprong rechtdoor, je kruist klinkerweg, rechtdoor paadje in, links passeer je wat garages. Daarna op T kruising rechtsaf, klinkerweg. Op viersprong linksaf Hoofdstraat in, die je weer bij de kerk brengt.

Langs het Ballooërveld

Langs de Vliet

In de voetsporen van Ds. Craandijk

Je schrijft al jaren over toerisme, fietsen en wandelen. De naam van de wandelende dominee Jacobus Craandijk (met de nadruk op dijk) is je niet onbekend en dan blijkt ineens dat hij, zij het niet in rechte lijn, familie van je is. Dit overkwam schrijver/journalist Flip van Doorn. Het was voor hem een reden om in de voetsporen van ds. Craandijk te treden, eerst voor dagblad Trouw en nu met een nieuwe wandelgids “Een’ kloeken DAGMARSCH” als resultaat.

Bron voor zijn wandelingen in deze gids zijn de acht kloeke delen “Wandelingen door Nederland met pen en potlood”. Doel van Craandijks boekuitgave was een werk tot stand brengen, “dat een monument kan worden van verdwijnend Nederland”. Bij eerste uitgave vooral bestemd om in luxueuze uitvoering mee te pronken op de salontafels. Maar ook zo succesvol dat de tweede druk als wandelgids met kaartjes verscheen. Van Doorn put uit diverse delen, die hij per wandeling verantwoordt. De gebieden die Craandijk vanuit zijn standplaats als dominee bezocht, veelal per stoomtrein, komen aardig overeen met de toeristische gebieden die wij nu kennen: de Duinstreek, Utrecht, Veluwe, Achterhoek, Zuid-Limburg. Gebieden waar ook Van Doorn ons heenvoert. Flinke wandelingen maakte de dominee daar, mede in staat gesteld door zijn kerkelijke gemeente die hem een aantal dagen in de week hiervoor vrij gaf. Voor 40 km deinsde hij niet terug. Zo lang zijn de elf

beschreven wandelingen in de nieuwe gids niet, maar met afstanden tussen de 25 en 30 km is er nog steeds sprake van “een kloeken dagmarsch”.

Veel van Craandijks wandelingen zullen over toen nog onverharde wegen zijn gegaan, hoewel hij ook niet terugschrikt voor kilometers over een lommerrijke straatweg vanuit de stad Groningen richting Drenthe. In het prachtige wandelgebied bij Winterswijk verruult hij vanwege tijdgebrek de benenwaggen voor een rijtuig om een beeld van het landschap te krijgen. “Wandelaars van nu geven echter de voorkeur aan onverharde paden boven het asfalt van doorgaande wegen,” merkt Van Doorn terecht op, vandaar dat hij van tijd tot tijd uit de voetsporen van Craandijk treedt om daar waar Craandijks weg onder steen of asfalt is verdwenen, een onverhard alternatief te gebruiken. Niet altijd lukt dat. De wandeling van Rijswijk naar Voorburg gaat door prachtige

OM TE LOPEN

Jacobus Craandijk & Flip van Doorn:
Een’ kloeken DAGMARSCH, elf stevige tochten door 19e eeuws Nederland.
Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.
Prijs: € 14,95.

groene landgoederen waar Craandijk ongetwijfeld niet over asfalt liep. En als hij dan het landgoed verliet zal hij over een polderlandschap zoals weergegeven door de schilders van de Haagsche School, hebben uitgekeken in plaats van stedelijke bebouwing. Dat neemt niet weg dat het mede door historische elementen een aantrekkelijke wandeling is. Meestal lukt het echter wel. In plaats vanuit Groningen naar De Punt over de “Rijksstraatweg” te lopen zoals Craandijk dat in 1878 beschrijft, start Van Doorn bij station Haren, laat vervolgens de route door lanen en parken naar de westkant van Haren gaan, om daarna vrijwel geheel onverhard ons naar Zuidlaren te leiden.

De dominee en de schrijver

Wie veel door Nederland wandelt, zal regelmatig paden herkennen die ook in langeafstandswandelingen of andere wandeluitgaven voorkomen. Maar wandelen over onverharde paden zoals langs de Slinge, de Hoge Hereweg langs de Appelbergen richting Zuidlaren of rond Valkenburg met het Gerendal blijft altijd weer genieten.

“Een’ kloeken DAGMARSCH” is een eerbetoon van Flip van Doorn aan Jacobus Craandijk, de man die volgens hem pionierswerk voor de wandelaar heeft verricht. En als het aan de schrijver en uitgever ligt, zal het waarschijnlijk niet bij deze ene Craandijkgids blijven. De foto van de schrijver en de dominee is van Gegarandeerd Onregelmatig.

tjilp-tjilp en woef-woef

Welke dagwandelaar heeft nog nooit beteuterd voor een hek gestaan waarop de mededeling staat “gesloten wegens broedseizoen” of “verboden voor honden, ook aangelijnd”? Want hoe gaat het met de voorbereiding van een dagwandeling: je luistert naar vroege vogels dus het wordt laat. Je grist een route uit de schoenendoos met wandelfolders of print vlug iets van een routeplanner, korte blik op het kaartje voor de lengte en bereikbaarheid, thermosje thee en wegwezen. Een betere voorbereiding is niet nodig, het is geen expeditie naar de binnenlanden van Nieuw Guinea. Ja en dan sta je voor dat hek (aan de andere kant toch een opsporingsambtenaar op de loer, anders klom je er wel overheen) of een opgehaald bruggetje en balend ga je terug. Soms, zoals bij Botshol van Natuurmonumenten wordt een alternatieve route aangegeven, maar dat is een uitzondering. Dus verknoei de wandeling.

Thuisgekomen ga je eerst het foldertje of de routeplanner raadplegen wie de schuld heeft. Soms staat de informatie helder en duidelijk op de plattegrond of de beschrijving maar al te vaak is dat niet het geval. Een voorbeeld. In de folder van het Klompenpad Houtdijkenpad (bij Kamerik. Prachtig pad, aanbevolen!) staat achterop in het kleinst beschikbare lettertype: “de route is mogelijk tijdens het broedseizoen gesloten tussen 15 maart en 15 juni. Kijk op www.klompenpaden.nl. Met permissie, is dit niet

een labbekakkige manier van informatieverstrekking? En dan staat hier nog tenminste begin- en eindpunt van het broedseizoen genoemd. Want in mijn schoenendoos met foldertjes ben ik ook tegengekomen einde broedseizoen 1 juni, op een deel van het nieuwe natuurgebied Park Vliegbasis Soesterberg broedseizoen tot 15 augustus! (waarschijnlijk om de veldleeuwerik tot een tweede leg te verleiden) en de Amerongse Bovenpolder is van 1 april tot 1 oktober gesloten voor het publiek.

En nu de honden

Het kan nog ingewikkelder als we de beperkingen voor honden bekijken. Honden helemaal verboden of helemaal vrij of alleen toegestaan indien aangelijnd en dat dan alles voor het hele jaar of voor bepaalde perioden. Sommige kaartenmakers hebben geprobeerd al deze verschillende beperkingen voor mens en hond zichtbaar te maken door het gebruik van verschillende kleuren voor het wandelpad op de kaart. Bovendien willen we een verschillende aanduiding voor verhard en onverhard. Het eindresultaat doet soms denken aan een niet-onverdienstelijke poging van moderne kunst. Maar een goede vormgever komt daar wel uit. Ik denk dat het belangrijk is om in heel Nederland een vergelijkbare systematiek te gebruiken. Daar kunnen de leden van Te Voet die betrokken zijn bij het maken van wandelpadenplannen een rol in spelen. Het bestuur van Te Voet dient dan een coördinerende rol te spelen. Nog een punt dat hier zijdelings mee samenhangt. Veel bezitters van honden trekken zich niets aan van de beperkende bepalingen voor hun lieve woef-woef. Ze laten hun hond loslopen terwijl er een aanlijngedod is of zelfs als er een toegangsverbod is: “hij doet niks”. In het Leids Dagblad van 11 juni zegt de wethouder van Leiderdorp dat de Boterhuispolder in het broedseizoen gesloten is voor wandelaars, niet omdat die de weidevogels zouden storen maar omdat de gemeente niet in staat is te controleren of er honden worden meegenomen. En daar hebben de vogels wel last van. Wie weet een oplossing? Een radicale wandelaar die vindt dat honden in een verboden gebied onder de jachtwet moeten worden gesteld werd weggehoond, dus die oplossing valt (voorlopig?) af.

LOPEND VUUR

ROUTE

Wandeling van Schin op Geul naar Noorbeek, door het Limburgse land

Na Euverem ga je weer stijgen

Veel wandelaars kennen de lange afstands- en streekpaden in Limburg, zoals Pieter- en Krijtlandpad.

Dus mogelijk tijd voor iets anders.

Dit is een wandeling die merendeels over andere paden gaat, die bijvoorbeeld in lokale rondjes zijn opgenomen. Vanuit Schin op Geul klim je omhoog naar het zuiden, loop je over de hoogvlakte, stijgt je na Euverem weer wat verder. Bij Noorbeek ga je weer het dal in. Wie de wandeling genoeg vindt, kan hier afkorten, maar mist dan een mooi stuk over het landgoed Altembroek in België en door het dal van de Noor. Landgoed Altembroek was jarenlang verboden terrein, maar nu deels in handen van Natuurmonumenten en Natuurpunt en is nu mooi te belopen.

Beschrijving van de wandeling

Vanuit het station van Schin op Geul ga je via het overpad over de sporen een paadje in richting de kerk, gaat over in het Kerkewegje. Aan het eind linksaf en daarna eerste weg rechtsaf, Tolhuisstraat. Deze geheel uitlopen, krijgt andere straatnaam. Bij voorrangsweg rechtsaf. Daarna eerste weg linksaf Grachtstraat, doodlopende weg.

Weg loopt naar links, de stijging volgen. Rechtdoor langs hotel Bemelmans. Het pad wordt onverhard. Bij Y splitsing rechtdoor/rechts. Volgende Y splitsing weer rechts aanhouden, wordt een holle weg. Aan het eind rechtsaf, twee sporen weg, wordt weer een pad tussen de weilanden, wordt daarna weer twee sporen weg door de weilanden.

Aan het eind linksaf, asfaltweg. Wordt aardenweg, weg naar rechts negeren. Je loopt naar en langs een solitaire boom. Steeds rechtdoor, aan het eind asfaltweg kruisen, aardenweg op. Je loopt het plaatsje Ingber in. Hier rechtsaf, asfaltweg. Daarna eerste weg linksaf bij huisnummer 18, wit huis.

Steeds pad over de velden volgen, met diverse slingers. Uiteindelijk gaat het pad naar links naar beneden, daar waar je Gulpen beneden je ziet liggen. Rechtdoor blijven gaan, klinkerweg oversteken (rechts het kerkhof) en paadje ingaan. Dit loopt naar beneden naar drukke asfaltweg met fietspaden.

Deze voorzichtig oversteken en een brede onverharde laan ingaan met

borden eigen weg. Verbodsborden slaan waarschijnlijk op de aanliggende weides, wandelaars gebruiken deze onverharde weg al vele jaren. Aan het eind rechtsaf vóór het kasteel van Neubourg. Je loopt nu op een klein asfalt/graspaadje. Aan het eind linksaf over de asfaltweg bij bord Oude Trambrug Euverem inlopen. Je passeert o.a. Gasthof Euverem als mogelijke horecastop.

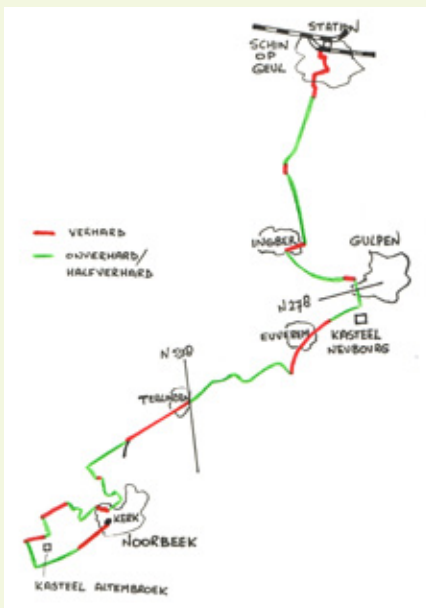
Ben stukje de Voerstreek in

OM TE LOPEN

De beschreven route is 20 kilometer lang. Horeca is te vinden in Schin op Geul, Euverem en Noorbeek. De route is grotendeels onverhard. De stijgingen en dalingen zijn goed te doen, alleen richting knooppunt 39 is het oppassen. Schin op Geul is goed te bereiken per trein. In Noorbeek gaat er een bus naar Maastricht en Gulpen. Automobilisten kunnen hun auto bijvoorbeeld in Geulpen zetten, zowel Schin op Geul als Noorbeek zijn per bus bereikbaar vanuit Gulpen.

Je loopt het dorp uit, komt langs hoeve Groenendaal met een weg naar rechts die je negeert. Na een weg naar links, Pesaker weg die je ook negeert, kom je iets verder bij een houten wegwijzer met rechtsaf richting Reijmerstok. Deze richting ga je op, een grasweg omhoog. Door twee draaihekjes kom je bij een bosrand, die je volgt. Een draaihekje naar rechts negeren en rechtdoor gaan. Dan kom je weer bij een draaihekje en ga je een weiland in (rode route).

Weiland in de zelfde richting vervolgen. Tegenover drinkbak rechtsaf door draaihekje het weiland verlaten, stijgende grasweg in. Aan het eind links/rechtdoor bos de Kam in (met bord). In het bos al snel het eerste pad rechtsaf en op viersprong rechtdoor. Aan het eind van het bos linksaf aardenweg met fietspad. Je loopt weer op een open hoogvlakte. Aan het eind drukke asfaltweg N598 oversteken en linksaf. Daarna meteen rechtsaf asfaltweg plaatsje Ter Linden in. Rechtdoor richting Bergenhuizen, de Voerenstraat in. Eerste weg naar rechts

Prachtig uitzicht op Noorbeek

negeren. De tweede weg naar rechts bij bord einde grondwaterbeschermingsgebied ingaan, een aardenweg met geel bruine paaltjesroute.

Op viersprong rechtdoor asfaltweg kruisen. Volgende viersprong linksaf, geel, blauwe, groene paaltjes route. Aan het eind even rechtdoor op asfaltweg en dan een paadje rechtsaf naar beneden nemen (o.a. geel/rode markering). Asfaltweg kruisen en weer een paadje naar beneden volgen (rechts een mooi uitzicht op Noorbeek). Op Y splitsing rechtsaf, draaihekje door en rechtsaf blauw paaltjes route.

Aan het eind rechtsaf asfaltweg op (als je de wandeling genoeg vindt, kan je hier linksaf gaan en kom je in het centrum van Noorbeek, dan heb je ongeveer 16 kilometer gelopen). De asfaltweg volgen tot net vóór het bord einde Noorbeek en daar linksaf graspad, richting wandel knooppunt 37. Aan het eind draaihekje door en weiland in. Rechts naar boven gaan in de weide, vóór het hoogste punt rechtsom achter een haag. Daarna gat in omheining door en weer even links naar boven, nog steeds richting knooppunt 37. Dan zie je rechts een draaihekje, dat doorgaan en een paadje tussen twee hagen opgaan. Aan het eind linksaf asfaltweg op, nog steeds richting knooppunt 37. Bij wandelknooppunt 37 rechtdoor richting knooppunt 36. Je passeert de grens en loopt in België.

Bij knooppunt 36 linksaf richting knooppunt 39, een bospad in. Het pad daalt, hier en daar nogal stijl, dus wees

voorzichtig. Je komt bij knooppunt 39 bij een aardenweg. Hier rechtsaf richting knooppunt 41. Aarden weg wordt asfaltweg. Dan linksaf richting knooppunt 41 door hekje de wei in, omhoog. Boven verlaat je de weide weer en ben je bij knooppunt 41. Hier linksaf richting knooppunt 42, een aarden pad. Bij knooppunt 42, rechtdoor richting knooppunt 53, afwisselend aardenweg en asfaltweg. Bij knooppunt 53 rechtdoor waarna je de Dorpstraat inloopt en verderop de bushalte vindt.

Uitzicht op het dal van de Noor

Struinen langs Groninger Aa's in Westerwolde

Lieftingsbroek Vlagtweede (foto I Bles)

Door het landschap van Westerwolde in het zuidoosten van Groningen kronkelen de riviertjes de Ruiten Aa en de Westerwoldse Aa. De beekdalen van deze riviertjes vormen de rugengraat van het nieuwe Westerwoldepad.

Helemaal nieuw is het Westerwoldepad niet. De basis van het pad wordt namelijk gevormd door 42 km van het Groningse deel van het Noaberpap, het LAW-pad dat tussen Bad Nieuweschans en Kleef langs de Nederlands-Duitse grens loopt. Het betreft hier de witrood gemarkeerde kilometers tussen Ter Apel en Wedderbergen. Nieuw zijn 13 ommetjes die nu aan het Noaberpap zijn verbonden. Zij starten en eindigen altijd op het Noaberpap en zijn geelblauw gemarkeerd. Samen vormen zij het Westerwoldepap.

Volop in ontwikkeling

Het Westerwoldepap doorkruist de ecologische hoofdstructuur Westerwolde. De werkzaamheden in het kader hiervan zijn nog in volle gang of moeten zelfs nog een aanvang nemen. Daardoor wordt het straks mogelijk om ook de Ruiten Aa en Westerwoldse Aa te volgen waar dat nu nog niet mogelijk is. Dit houdt in dat het pad nog op een aantal plaatsen zal wijzigen waarbij de markering wordt aangepast.

Heel veel gezichten

Westerwolde is een schilderachtig on-Gronings landschap. Het doet meer aan Drenthe denken: reliëf, beekdalen, essen, oude eiken- en beukenbossen, houtsingels en zelfs een heideveld met Drentsche heideschappen. De ruilverkaveling van de jaren zeventig uit de vorige eeuw heeft een deel van waardevolle landschapselementen laten bestaan, de rechtgetrokken Aa's mogen nu dankzij de ecologische hoofdstructuur weer meanderen en natuur krijgt nieuwe kansen. Daarvan profiteert ook de wandelaar. Niet alleen landschappelijk is het

verleden nog zichtbaar. Klooster Ter Apel, het 14e-eeuwse kerkje van Sellingen en de borg van Wedde vertellen over de rijke historie. Op deze borg werd de Slag bij Heiligerlee voorbereid, het begin van de 80-jarige opstand, waarbij de graven Willem Lodewijk en Adolf van Nassau van hun broer Prins Willem van Oranje

TeVoet wandeling van regio Groningen

OM TE LOPEN

Route-informatie over het Westerwoldepap is te vinden op de site van Wandelnet waar routes kunnen worden geprint en gedownload. Bij de Toeristenbureaus in Westerwolde is de kaart voor € 2 verkrijgbaar. Begunstigers van Wandelnet kunnen de kaart Westerwoldepap gratis aanvragen op de site van Wandelnet.

Meer wandelroutes in Westerwolde zijn te vinden op "wandeleninwesterwolde.nl". Zowel beschrijvingen als routekaartjes zijn hier te downloaden.

de opdracht kregen om Noord-Nederland vanuit Duitsland op Filips II van Spanje te veroveren.

Nog meer wandelen

Vanaf 1998 is een netwerk van wandelpaden in Westerwolde opgezet van bijna 190 km. Het netwerk bestaat uit 34 afzonderlijke wandelroutes, die vrijwilligers van verschillende belangenorganisaties hebben uitgezet. De routes lopen grotendeels over onverharde paden, zoals oude kerk- en wandelpaden, veelal ook door bossen en natuurgebieden van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Gronings Landschap. Zo'n kleine 30 vrijwilligers controleren jaarlijks minstens twee keer de door hen geadopteerde route. In eerste instantie binnen het kader van de Regionale Wandelstructuur Westerwolde en sinds 2012 als Stichting Wandelen in Westerwolde.

(Voor dit artikel is in grote mate gebruik gemaakt van de teksten bij de kaart Westerwoldepap. Foto is welwillend ter beschikking gesteld door Stichting "Wandelen in Westerwolde".)

Barricadering voetgangerspassage Zeesluis Edam door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt opgeheven

Op 16-9-2015 werd in de vergadering van het Algemeen Bestuur van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier besloten tot opheffing van de barricadering van de voetgangerspassage over de Zeesluis van Edam. Dit gebeurde naar aanleiding van een oproep hiertoe in een brief van Wandeloverleg Noord-Holland van 27-6-2015. Tot deze vergadering was de houding van het Dagelijks Bestuur nog afwijzend geweest op grond van vermeende veiligheids- en aansprakelijkheidsrisico's.

Wandeloverleg Noord-Holland maakte van de gelegenheid tot inspraak nogmaals gebruik (eerder tijdens vergadering Commissie Water en Wegen 9-9-2015) om het belang van de sluispassage voor wandelaars duidelijk te maken. De passage wordt al sinds jaar en dag gebruikt door voetgangers. Hij is van belang voor een verkeersveilige loopverbinding met de jachthaven en voor ommetjesmakers en hij is een schakel in de gemarkeerde door Wandelnet beheerde Stelling van Amsterdam-route en verschillende kortere routes van het recreatieschap.

Ook werd gewezen op het belang van wandelen als de belangrijkste vorm van buitenrecreatie. Ten aanzien van de veiligheidsrisico's werd betoogd dat deze niet dermate konden zijn dat een stap als opheffing van de sluispassage de enige mogelijkheid zou zijn. Bepleit werd eventueel minder drastische risico-beheersingsmaatregelen door te voeren, maar in ieder geval de verantwoordelijkheid te nemen alles te doen om de sluispassage in stand te houden.

Door het CDA werd een motie ingediend met een met het betoog van

het Wandeloverleg overeenkomende strekking. De motie werd medeondertekend door 5 andere waterschapspartijen (Algemene Waterschapspartij, Groen Land en Water, Water Natuurlijk, VVD en Boeren Burgers Waterbelang). Hiermee was duidelijk dat deze motie brede steun had. Het kwam niet meer tot stemming omdat portefeuillehouder Stam vervolgens namens het Dagelijks Bestuur te kennen gaf nu positief te zullen reageren op het verzoek van Wandeloverleg Noord-Holland. Hij meldde dat er hekken zullen worden geplaatst bij het sluiscomplex ter beperking van de veiligheidsrisico's, maar dat het gebruik van de voetgangerspassage over de sluis er niet door verhinderd zal worden. Verder liet hij weten dat het Hoogheemraadschap gemeente en provincie zal benaderen om te bezien of het mogelijk is samen een alternatief voor de sluispassage als oeververbinding te ontwikkelen, maar tot dat een dergelijk alternatief er is, de sluispassage opgesteld zal blijven.

Expo Witte Veluwe

Voor wandelaars die de Hoge Veluwe kennen uit de winter: vanaf 18 november tot en met 28 februari is in Nationaal Park De Hoge Veluwe de expositie Witte Veluwe te bewonderen. Binnen, in de filmzaal, buiten bij het bezoekerscentrum en op de route in de landschapstuin, zijn twee prachtige exposities ingericht waar de kou bijna voelbaar is. Niet alleen foto's uit het boek Witte Veluwe van Jan Vermeer, die dit najaar is uitgekomen maar ook niet-gepubliceerde staan in een stoer houten frame opgesteld. Locatie: Bezoekerscentrum in het centrum van het Nationaal Park De Hoge Veluwe.

Wandelboekjes en wandelkaarten

Onze overleden penningmeester Hans Dannis had een groot bestand aan wandelkaarten en – boekjes. Mevrouw Dannis stelt deze ter beschikking aan de leden van TeVoet. Inmiddels zijn de nodige leden voorzien van een gewenste wandelgids of –kaart, maar er zijn nog steeds boekjes en kaarten beschikbaar. De meeste boekjes en kaarten zijn vrij recent. Op de website van TeVoet in het ledendeel kan je de actuele lijst zien. Daar staat ook vermeld hoe je aan een gewenste kaart of gids kan komen.

Het is niet altijd mogelijk om wandelingen in het blad tijdig aan te kondigen. Kijk geregeld op onze website voor aankondigingen van wandelingen: www.tevoet.nl

We zetten hier o.a. wandelingen op van het wandelcafé Leiden, wandelcafé Arnhem en van Hans Hartmann wandelingen, de laatste twee in samenwerking met TeVoet.

Woensdag 30 december 2015 Rivierentocht

We wandelen van Gorinchem naar Brakel. We varen tweemaal over met (voet-/)veer. Vanaf Brakelse Veer met bus terug naar Gorinchem. In de Brakelse uiterwaarden zien we de veranderingen in de wandelmogelijkheden door het project Ruimte voor de Rivier. Verzamelpunt Gorinchem station om 10.10 uur. Afhankelijk van het weer lopen we de route mogelijk omgekeerd. Deze wandeling is in combinatie met de Wandelpool. Afstand 18 km. Aanmelden vóóraf is noodzakelijk, deelname is beperkt. Aanmelden of inlichtingen bij rien.vanden.berg@online.nl

Woensdag 13 januari 2016 Digitaal op pad: Digitale mogelijkheden voor wandelaars

Op woensdagavond 13 januari om 20.00 uur in Dordrecht wordt in wijkgebouw het Palet een informatieavond gehouden over de wijde wereld van de digitale mogelijkheden voor ons wandelaars. Niet alleen met de smartphone,

maar ook thuis achter de computer kunt u veel informatie vinden over mooie wandelgebieden.

U zegt ik doe daar niet aan mee, ook goed. Maar als u nieuwsgierig bent wat er allemaal is en mogelijk is, kom dan kijken en luisteren.

Andre van Atten, vrijwilliger bij Te Voet, en vreselijk goed thuis in de digitalia, zal deze avond verzorgen.

Programma:

0. Kaarten, Wat voor soort kaarten kan je op Internet vinden, hoe kan je ze downloaden, printen of er op je smartphone mee op stap gaan.
1. Onderweg, Wat kan je onderweg met je smartphone, navigeren, tracks vastleggen en opmeten, foto's combineren met kompas en GPS, coördinaten en notities vastleggen.
2. GPS, Tom Tom en Garmin.
3. Ontdekken, Hoe zelf nieuwe routes ontdekken, gebruik maken van topografische kaarten, historische data, hoogtekarten, (lucht)foto's.

Het maximum aantal deelnemers voor deze avond is 20, dus graag opgeven of u komt, bij: broekman@hldiep.nl

Kosten: 5 euro (zaalhuur).

De locatie is Wijkgebouw het Palet, Dordrecht Stadspolders, vergaderzaal 3e verdieping. Dit gebouw, met o.a. bibliotheek en sportzaal, ligt direct bij Station Dordrecht Stadspolders, en er is ook ruim voldoende gratis parkeergelegenheid achter het gebouw.

Zaterdag 16 januari 2016 Nieuwjaarswandeling

Zoals gebruikelijk openen we het jaar met de nieuwjaarswandeling van TeVoet. Nu eens op zaterdag in Midden Delfland. We verzamelen om 10.45 uur bij Bezoekerscentrum Midden Delfland (tegenover Op Hodenpijl, Rijksstraatweg 20-22 in Schipluiden; bereikbaar met buslijn 38 vanaf station Delft, uitstappen bij halte Hodenpijl; parkeren van auto is mogelijk achter Op Hodenpijl).

De wandeling voert over onverharde kaden, B-wegen en boerenland en is ongeveer 15 km. Halverwege een horecastop in 't Woudt. Aan het einde van de middag brengen we in huiskamercafé Indigo te Schipluiden een toast uit op het nieuwe (wandel)jaar.

Vanaf Indigo loop je in 20 minuten terug naar Op Hodenpijl (bushalte of auto). Ook kan je in Schipluiden bij bushalte Dorpstraat al de bus nemen. Vooraf aanmelden niet nodig. Voor inlichtingen: Jan Rijnsburger jan.rijnsburger@telfort.nl

De redactie wenst alle leden en lezers fijne feestdagen en een mooi wandeljaar 2016 toe!